

BIBLIOMANIA

Βιβλιοπροτάσεις

Πέντε βιβλία που αξίζει να διαβάσετε αυτή την εποχή.

Σωτήρης Δημητρίου Το κουμπί και το φόρεμα

Εκδόσεις Πατάκη, Σελίδες: 175, Τιμή: €10,90

Όσοι κατεβαίνουν από τα βουνά και φυσικά δεν μεγάλωσαν στην πρωτεύουσα μιλάνε άλλες γλώσσες. Ξέρουν τη λαλιά του χωριότη, τα σουσουμια του διαβάτη, τις παραξενιές του αγρότη, με έναν λόγο μια βαθύτητα η οποία εξαφανίζεται από τους ρυθμούς της πρωτεύουσας. Μάλιστα, αν μιλήσουμε ειδικά για τους λογοτέχνες, οι πρωτευουσιάνοι φοβούνται τους πανωφερμένους, διότι ξέρουν ότι είναι καλύτεροι σε «κάτι», έστω κι αν δεν γνωρίζουν το «τι» και το «πώς» ακριβώς. Γράφει, επί παραδείγματι, ο Δημητρίου: «Είχε γεννήσει τότε η μάνα μου τον Σπύρο. Μα τη χαρά ολονώνε. Μετά από έξι κοπέλες έρθε και το σερκό. Εμένα δεν είχαν πού να με βάλουν. Ήμουνα η μικρότερη και με είχανε βγάλει Διώχνω, για να μη γένει άλλο θηλυκό».

Ήδη με το Ντιάλιθ' ιμ, Χρηστάκη (1985, Ύψιλον), ο Δημητρίου έκουψε τον βήχα στο δήθεν «μυθιστόρημα» αλλά και στην τάχα «διηγηματογραφία» που δυσκολευόταν να μιλήσει. Η συνέχεια, με δέκα βιβλία στη σειρά, ανέδειξε έναν άνθρωπο πρωτογενή, που «αλφάδιαζε μέσα κι έξω με το μέτωπο» κι έγραφε πολλά διηγήματα για να συγκρατήσει ό,τι έμαθε στην επαρχία. «Πόσες Λαμπρές και πόσες Αγιαντρίτες διαβήκανε; Αυτό αφανίστηκε. Δεν της έφταναν όλα τούτα της μοναχούλας, της σφίλιωσαν και τα ματάκια, γκαβώθηκε».

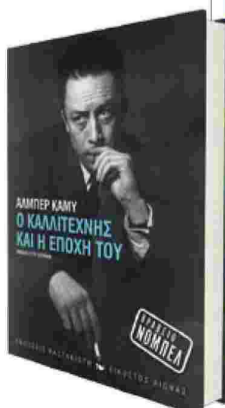
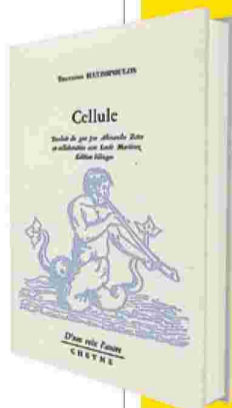
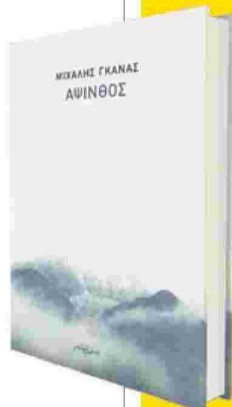
Ο τόμος των διηγημάτων περιέχει τριάντα δύο διηγήματα, σύντομα κατά κανόνα, πότε από 'δώ και πότε από 'κει, με αφορμή δευτερεύουσα αλλά συμβάντα πρωτεύοντα, όπου το ελάχιστο μεγεθύνεται για να αποδειχτεί η βαθύτητα ενός χαρακτήρα που δεν υπάρχει πια. «Αλλά τι θα βρει τον άνθρωπο και δεν θα το περάσει. Έζησε η μαύρο Γιωργίτσα, ανάστησε παιδιά, είδε αγγόνια και δισέγγονα, αλλά πίσω στην Πόβλα δεν την είδαμεν».

Μιχάλης Γκανάς Αψινθος

Εκδόσεις Μελάνι, Σελίδες: 48, Τιμή: €9,00

Παλιός, ιδρυτής μιας σχολής που περισώζει διά της γραφής κάποιο ιδίωμα ηπειρώτικο και βιώματα μοναδικά, ο Γκανάς μπορεί να θεωρείται κεφαλή αυτής της λογοτεχνικής νοστροπίας που παίρνει πάντα μικρό καλάθι και καταφέρνει να δει και τις τέσσερις άκρες της ψυχής. Στον Μυστικό του Δείπνο καλεί πρώτα-πρώτα τους φίλους, όπως εν προκειμένω τον Γιώργη Παυλόπουλο, που απορεί «πού είναι τα πουλιά»:

«Ατσάραντοι και λιάρτοι κι αητομάχια / συκοφάγοι και κατσουλιέρες και κοτσούφια / τσουτσουλιάνοι και τσαλαπετεινοί και τσόνοι / καλημάνες και καλατζάκια και τσιμιάλια / τοιπιριάνοι και τοικουλήθρες και σπέντζοι / τετεντίτσες και τουρλουμπούκια και κίσες / καλοκερήθρες και σηκονούρες κι ασπροκόλια / μεκεκονάτα και δοδόνες και

Βιβλίο

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

κολοτριβιδόνες / ξυλοτρούπηδες και σπίγγοι και τρουποφράχτες / κοκκινονούρες και τρυγονόλιαιοι και μυγουσάκια / γαϊταρίθια και σβουρίτζια και σγουρδούλια / θεοπούλια και μυγούδια και σπίνιοι;

Πού είναι ο Κοκκινολαίμης;»

Ευλογία και ανάθεμα, αυτή η γραφή προδίδει έναν άνδρα λιγόλογο – σχεδόν μουγγό –, που η ζωή περιέρχως πώς τον κρατάει στη ζωή για να της εξηγήει τις χαρές και τις συμφορές, τα δύο της πρόσωπα. Ο Γκανάς έχει κάτι από προφήτη και υποφήτη, κρατάει αόρατο ζυγό και είναι βαρύς όσο και ανάερος.

«Πίνοντας έρχεται η δίψα τι νομίζεις; / Πίνοντας πίκρες συνήθως μονορούφι / πίνοντας γλύκες με κουταλάκι του γλυκού / – γιατί ο φόβος του πνιγμού / φυλάει τα εύθυμα ανέκαθεν. / Πίνοντας το νερό της λησμονιάς. / (ποια βρύση να το κάνει;) Πίνοντας τέλος τ' αμίλητο κρασί./

Ύκου – τίποτε τόσο αμίλητο / όσο το μιλημένο / Τόσο μουγγό κι ανόητο και ηττημένο / πώς τα 'πε όλα τάχαμου / πώς τα 'βγαλε από μέσα του / ενώ μπορεί να τα 'βγαλε από μέσα του / ενώ μπορεί να τα 'βγαλε απλώς απ' το μυαλό του».

Ο Γκανάς είναι ο επιτηρητής του χρόνου, του χώρου, μερικών ανθρώπων, γι' αυτό εδρεύει πίσω από τα πράγματα.

Μισέλ Φάις Κτερίσματα

Εκδόσεις Πατάκη, Σελίδες: 283, Τιμή: €14,50

Ο αναγνώστης που ανήκει στη Λέσχη του Φάις θα πρέπει να ένιωσε μια κάποια κατάπληξη διαβάζοντας τα Κτερίσματα, διότι αναμένει πλοκή (και δεν τη βρίσκει), πρόσωπα (και δεν του δίνονται), αφήγηση (ο Θεός να την κάνει). Άρα, έχουμε το δικαίωμα να μιλήσουμε για ναυάγιο; Εντούτοις, ισχύει το αντίθετο. Ο συγγραφέας εξαπολύει δέσμες-δέσμες σεξουαλικά περιέργια, γνωριμίες, αναθεματισμούς, κακές συναναστροφές, κτηνωδίες, ανωμαλίες, χαριτομενιές, ότι τέλος πάντων μπορεί να φανταστεί κανείς γύρω από την κλινισάλη. Κάτι το πορνικό και αχαλίνωτο μετεωρίζεται σε κάθε σελίδα, που σιγά-σιγά, πίσω από το παραβάν της ντροπής ή της προκλήσεως, αποκτά υποδέρια δραματικότητα και φιλελεύθερη σαρκολατρία.

Αντιπροσωπευτικά παραδείγματα: «Μίλα μου, μην κάνεις ότι μου μιλάς. Κλάψε, μην κάνεις πως κλαίς. Γέλα, ρε γαϊώτη μου, μην κάνεις ότι γελάς. Γενικά, μην κάνεις ό,τι κάνεις. Χύσε, μην κάνεις ότι χύνεις... Στον εαυτό σου μιλάς;».

«Πήγαινε στα μνήματα να δεις κάτι καρδαμωμένες χήρες. Ποιος θάνατος και ποιος νεκρός. Το μουνί δεν σταματάει ποτέ να πεινάει. Πισωκολλητό και ζωή σε λόγου μας. Έναν καιρό καβάλαγα μόνο μαυροφορεμένες. Μανάδες, αδερφάδες, κόρες. Έβλεπα μαύρο κι έχανα το φως μου».

«Φλεγόταν να σου πει, αυτά που μισούμε αντέχουν περισσότερο από εκείνα που αγαπάμε».

Μπορεί να πορνοφιλολογεί χωρίς όριο και να επινοεί ασίγαστα σεξουαλικά συμπλέγματα, πλην όμως ο αφηγητής την τελευταία στιγμή θυμάται ότι είναι «ερευνητής», ότι, τέλος πάντων, κρατάει «ποντίκι», ότι κάνει το παν να αυγατίσει το χειρόγραφο του – το οποίο δέχεται τα πάντα, αλλά με δικό του στυλ.

Θανάσης Χατζόπουλος Cellule

Μετάφραση στα γαλλικά: Αλέξανδρος Ζώτος, σε συνεργασία με τον Λουί Μαρτινέ
Εκδόσεις Cheyne (δίγλωσση έκδοση)

Ποιήματα μεταφράζονται εύκολα στις ευρωπαϊκές γλώσσες, διότι με δυο-τρεις σελίδες ο ξένος αναγνώστης παίρνει μια ιδέα. Αντίθετα, βιβλίο με εκατόν τόσες σελίδες, με πρόλογο και επίλογο, δύσκολα εμφανίζεται. Ο Χατζόπουλος, μετά από χρόνια αναμέτρηση με την ελληνική γλώσσα και το ποιητικό παρλάρ, κατορθώνει να στήσει μια εκφραστική, η οποία κοιτάζει πίσω και βαδίζει μπροστά. Ή, όπως παρατηρεί ο Μασόν: «Η ποίηση του Θανάση Χατζόπουλου συνάπτει με τους νεκρούς, πέρα από κάποια ποιήματα αφιερωμένα σε κοντινούς του ανθρώπους που χάθηκαν, μιαν ιδιαίτερη σχέση, η τιμή της οποίας αφορά αυτήν τη μακριά και πλούσια ιστορία».

«Οι άψαλτοι, οι άταφοι, οι χαμένοι (Ni messe, ni tombeau, ni trace)

Περάσαμε πλάι από το σκάμμα (Nous avons longé la fosse)

Ρίχνοντας μια χούφτα χώμα (Y jetant une poignée de terre)

Έτσι τους θάψαμε. Δίχως ψαλμό (Ainsi les avons-ensevelis. Sans les psaumes)

Μόνο με τούτη την ευχή (Sous la seule benediction)

Που από τα χέρια μας τους ράντισε (De nos mains leur jetant)

Με χώμα απ' την καρδιά μας (Cette terre tirée de nos coeurs)».

Αλμπερ Καμύ Ο καλλιτέχνης και η εποχή του – Ομιλίες στη Σουηδία

Μετ.: Π. Λιάδης, Κ. Παπαλιός, Α. Σαλούφα, Μ. Σιχάντε, Τ. Στρατάκου
Εκδόσεις Καστανιώτη, Σελίδες: 90, Τιμή: €8,52

Ποδοσφαιρόφιλος, αριστερός, τρελός για τα γράμματα, ομορφάντρας, γυναικάς και εμπνευσμένος άνθρωπος (όλα αυτά στο Αλγέρι), ο Καμύ δοκιμάστηκε άγρια, όταν πλέον αποφάσισε να μεταναστεύσει στο Παρίσι. Μάλιστα, αυτοί που τον υποδέχτηκαν ήταν το enfant gâté της γαλλικής πρωτεύουσας. Ο Κούντερα, μετανάστης κι αυτός στο Παρίσι, απαρτιμεί την αγράμματη μάνα του, ότι ήταν Γάλλος της Αλγερίας, οι τρόποι του ήταν κατάτι χοντροκομμένοι. Η αλήθεια είναι ότι ο Αλμπερ δεν κατείχε ανώτερες σπουδές (δεν πολυξέρουμε τη σχέση του με τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά, όσο για τα γερμανικά είναι βέβαιο ότι τα αγνοούσε). Ήταν επαρχιώτης και μάλιστα Βορειααφρικανός, ωστόσο ως αντιστάθμισμα προέβαλλε ένα ηθικό τάλαντο που νοστίμεινε τόσο τη λογοτεχνία του όσο και τα δοκίμιά του. Η επιτροπή του Νομπέλ, όταν τον τίμησε με το μέγιστο λογοτεχνικό βραβείο, την ηθική του είχε κατά νου. Η εποχή το επέβαλλε: ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος είχε αφήσει ερείπια, ο ανθρωπισμός έπνεε τα λείψια, το κομμουνιστικό στρατόπεδο χώριζε τους Γάλλους διανοούμενους – άρα, μόνο ο Καμύ ήταν ο κατάλληλος να τιμηθεί.